

La flexió nominal qüestions teòriques i exemples classificats

Els noms són o **femenins** o no femenins (dits habitualment **masculins**), i els podem usar en **singular** o en **plural**. El **paradigma** d'un nom té dos caselles o posicions:

cotxe	cadira	casa	got	home	dona
cotxes	cadires	cases	gots	hòmens	dones

Els adjectius no són ni femenins ni masculins ni singulars ni plurals. Simplement concorden amb els noms a què modifiquen. Els adjectius segueixen tres patrons generals de **concordança**:

1. En gènere i nombre:	xic bonic	xica bonica	xics bonics	xiques boniques
2. En nombre:	xic amable	xica amable	xics amables	xiques amables
3. No concorden:			quatre xics	quatre xiques

Notem que *quatre* és plural pel sentit, però per la flexió és singular.

Per tant, el paradigma d'un adjectiu pot tindre quatre formes, dos o una:

bonic	amable	quatre
bonica		
bonics	amables	(quan usem <i>quatre</i> s, primer habilitem l'adjectiu com a nom: <i>He tret dos quatre</i> s.)
boniques		

Els noms com *home* i *dona*, *cavall* i *egua*, *gendre* i *nora*, són paraules diferents, però les agrupem en parelles pel sentit (mascles i femelles de la mateixa espècie). En els noms com:

gat	cosí	secretari	gall	actor
gata	cosina	secretària	gallina	actriu

el femení és un derivat del masculí (similar a *cendra-cendrer*). En *rabosa-rabosot*, o en *bruixa-bruixot*, el masculí és un derivat del femení.

En el cas dels adjectius que presenten formes diferents per al femení i el masculí (tipus *bonic-bonica*), direm que tenen **moció de gènere**; i dels adjectius com *amable*, direm que no en tenen. De manera anàloga, dels noms com *mestre-mestra*, direm que tenen moció de gènere; i dels noms com *conserge* o *cantant*, que no en tenen.

Exemples de la flexió nominal, amb atenció especial al gènere, classificats per terminacions

1. Terminats en vocals tòniques

-a tònica

iranià, iraniana, iranians, iranianses
mitjà, mitjana, mitjans, mitjanes

-e tònica

cinqué, cinquena, cinquens, cinquenes

obscé, obscena, obscens, obscenes

-i tònica

porcí, porcina, porcins, porcines
marroquí, marroquina, marroquins, marroquines

-Vi

beduí, beduina, beduïns, beduïnes
genuí, genuïna, genuïns, genuïnes

roí, roïna, roïns, roïnes (vegeu també *roïn* en l'apartat 8)
sarraí, sarraïna, sarraïns, sarraïnes
veí, veïna, veïns, veïnes

Vegeu també *afi* en l'apartat 8.

-o tònica

bo, bona, bons, bones
fartó, fartona, fartons, fartones

-u tònica

bru, bruna, bruns, brunes
comú, comuna, comuns, comunes
dejú, dejuna, dejuns, dejunes
morú, moruna, moruns, morunes

nu, nua, nus, nues
cru, crua, crus, crues

2. Terminats en vocals àtones

-a àtona

belga, belgues (vegeu també l'apartat 8)

-e àtona

abjecte, abjecta, abjectes, abjectes
agre, agra, agres
còmode, còmoda, còmodes
digne, digna, dignes
docte, docta, doctes
foniatre, foniatra, foniatries
geriatre, geriatria, geriatries
incòmode, incòmoda, incòmodes
magra, magra, magres
pediatre, pediatria, pediatries
pobre, pobra, pobres
psiquiatre, psiquiatria, psiquiatries
rude, ruda/rude, rudes
vague, vaga, vagues

orfe, òrfena, òrfens/orfes, òrfenes

altruïste/a, altruista, altruistes
artista/a, artista, artistes
ecologista/a, ecologista, ecologistes
modiste/a, modista, modistes
optimiste/a, optimista, optimistes
pessimiste/a, pessimista, pessimistes
protagoniste/a, protagonista, protagonistes
taxiste/a, taxista, taxistes

-i àtona

aeri, aèria, aeris, aèries
ampli, àmplia, amplis, àmplies

contemporani, contemporània, contemporanis,
contemporànies
estalvi, estalvia, estalvis, estalvies
homogeni, homogènia, homogenis, homogènies
idoni, idònia, idonis, idònies
instantani, instantània, instantanis, instantànies
sanguini, sanguínia, sanguinis, sanguínies
simultani, simultània, simultanis, simultànies
vari, vària, varis, vàries

-o àtona

flonjo, flonja, flonjos, flonges
fondo, fonda, fondos, fondes
viudo, viuda, viudos, viudes (vegeu també *vidu*)
xaparro, xaparra, xaparros, xaparres

-u àtona

ardu, àrdua, ardu, àrdues
assidu, assídua, assidus, assídues
continu, contínua, continus, contínues
fatu, fàtua, fatus, fàtues
ingenu, ingènua, ingenus, ingènues
melliflu, mellífua, melliflus, mellífues
mutu, mútua, mutus, mútues
perpetu, perpètua, perpetus, perpètues
superflu, supèrflua, superflus, supèrflues
vidu, vídua, vidus, vídues (vegeu també *viudo*)

ambigu, ambigua, ambigus, ambigües
contigu, contigua, contigus, contigües
exigu, exigua, exigus, exigües

innocu, innòcua, innocus, innòcues
promiscu, promíscua, promiscus, promíscues
vacu, vàcua, vacus, vàcues

3. Terminats en -i o -u no vocàliques

xiroi, xiroia, xirois, xiroies

ateu, atea, ateus, atees
europeu, europea, europeu, europees
fariseu, farisea, fariseus, farisees
hebreu, hebrea, hebreus, hebrees
impiu, impia, impius, impies
pigmeu, pigmea, pigmeus, pigmees
plebeu, plebea, plebeus, plebees
reu, rea, reus, rees

babau, babaua, babaus, babaues
joliu, jolius, jolius, jolius

hereu, hereua/hereva, hereus, hereues/hereves

Vegeu el grup de *blau* en l'apartat 5.

4. Terminats en consonants no obstruents

actor, actora, actors, actores (vegeu també l'apartat 9 -riu)

avar, avara, avars, avars

dur, dura, durs, dures

motor, motora, motors, motores (vegeu també l'apartat 9 -riu)

pur, pura, purs, pures

rar, rara, rars, rares

llépol, llépola, llépols, llépols

qualsevol, qualsevulla, qualssevol, qualssevulla (infreqüent) (vegeu també l'apartat 8)

nul, nulla, nuls, nulles

tranquil, tranquil·la, tranquils, tranquil·les

som, soma, soms, somes

diàfan, diàfana, diàfans, diàfanes

lacrimogen, lacrimògena, lacrimògens, lacrimògenes

energumen, energúmena, energúmens, energúmenes

halogen, halògena, halògens, halògenes

patogen, patògena, patògens, patògenes

uníson, unísona, unísons, unísones

pregon, pregona, pregons, pregones

5. Terminats en consonants obstruents modificades (típicament ensordides)

-v

blau, blava, blaus, blaves

jueu, jueva, jueus, jueves

esqui, esqui, esquius, esquives

tractiu, tractiva, tractius, tractives

nocíu, nociva, nocius, nocives

gasiu, gasiva, gasius, gasives

Vegeu *hereu* en l'apartat 3.

-s sonora

burgés, burgesa, burgesos, burgeses

cortés, cortesa, cortesos, cortesos

desastrós, desastrosa, desastrosos, desastroses

enfadós, enfadosa, enfadosos, enfadoses

enutjós, enutjosa, enutjosa, enutjosos, enutjoses

gris, grisa, grisos, grises

indecís, indecisa, indecisos, indecises

miraculós, miraculosa, miraculosos, miraculosos

obés, obesa, obesos, obesos

polsós, polsosa, polsosos, polsoses

poregós, poregosa, poregosos, poregoses

ras, rasa, rasos, rases

-g palatal

roig, roja, rojos, roges

boig, boja, bojos, boges

mig, mitja, mitjos, mitges

lleig, lletja, lletjos, lletges

-b

calb, calba, calbs, calbes

balb, balba, balbs, balbes

orb, orba, orbs, orbes

superb, superba, superbs, superbes

-d

covard, covarda, covards, covardes

fecund, fecunda, fecunds, fecundes

fluid, fluida, fluids, fluides

retrògrad, retrògrada, retrògrads, retrògrades

verd, verda, verds, verdes

exquisit, exquisida, exquisits, exquisides 🍷

-g velar

pròfug, pròfuga, pròfugs, pròfugues

nàufreg, nàufrega, nàufregs, nàufregues

oblong, oblonga, oblongs, oblongues

aràbic, aràbiga, aràbics, aràbigues

cec, cega, cecs, cegues

dormilec, dormilega, dormilecs, dormilegues

embriac, embriaga, embriacs, embriagues

feixuc, feixuga, feixucs, feixugues

feréstec, feréstega, feréstecs, feréstegues

groc, groga, grocs, grogues

llòbrec, llòbrega, llòbrecs, llòbregues

malastruc, malastruga, malastrucs, malastrugues

manyac, manyaga, manyacs, manyagues

mústic, mústiga, mústics, mústiques

obac, obaga, obacs, obagues

poruc, poruga, porucs, porugues

ròneg, rònega, rònegs, rònegues

rústec, rústega, rústecs, rústegues

temorec, temorega, temorecs, temoregues

xaruc, xaruga, xarucs, xarugues

6. Terminats en consonants obstruents sordes

-f

apòcrif, apòcrifa, apòcrifs, apòcrifes

fotògraf, fotògrafa, fotògraf, fotògrafes
límitrof, límitrofa, límitrofs, límitrofes
polimorf, polimorfa, polimorfs, polimorfes

-s sorda

convuls, convulsa, convulsos, convulses
insuls, insulsa, insulsos, insulses

confés, confessa, confessos, confesses
esmunyedís, esmunyedissa, esmunyedissos,
esmunyedisses
possés, possessa, possessos, possesses

annex, annexa, annexos, annexes
complex, complexa, complexos, complexes
convex, convexa, convexos, convexes
fix, fixa, fixos, fixes
heterodox, heterodoxa, heterodoxos, heterodoxes
lax, laxa, laxos, laxes
ortodox, ortodoxa, ortodoxos, ortodoxes
perplex, perplexa, perplexos, perplexes
reflex, reflexa, reflexos, reflexes

-ç:

capaç, capaç, capaços, capaces
feliç, feliç, feliços, felices
feroç, feroç, feroços, feroces
loquaç, loquaç, loquaços, loquaces
pertinaç, pertinaç, pertinaços, pertinaces

-p

crep, cresp, crespa, cresps/crespos, crespes
esquerp, esquerpa, esquerps, esquerpes
tip, tipa, tips, tipos

-t

centrípet, centrípeta, centrípets, centrípetes
incaut, incauta, incauts, incautes
indòmit, indòmita, indòmits, indòmities
petit, petita, petits, petites

adjunt, adjunta, adjunts, adjuntes
agrest, agresta, agrests/agrestos, agrestes
cast, casta, casts/castos, castes
exhaust, exhausta, exhausts/exhaustos, exhaustes
infaust, infausta, infausts/infaustos, infaustes
mixt, mixta, mixts/mixtos, mixtes
nefast, nefasta, nefasts/nefastos, nefastes
vetust, vetusta, vetusts/vetustos, vetustes

cult/e, culta, cults/cultes, cultes
exempt, exempta, exempts, exemptes
fart, farta, farts, fartes
inert, inerta, inerts, inertes
irredempt, irredempta, irredempts, irredemptes
resolt, resolta, resolts, resoltes

-k

arcaic, arcaica, arcaics, arcaiques
bonic, bonica, bonics, boniques
heroic, heroica, heroics, heroiques
estoic, estoica, estoics, estoiques
manc, manca, mancs, manques
porc, porca, porcs, porques (vegeu també l'apartat 10)

-k^w (labiovelar) (com cinc, cinquanta)

inic, iniqua, inics, iniquès
oblic, obliqua, oblics, obliques
propinc, propinqua, propincs, propinques
ventríloc, ventríloqua, ventrílocs, ventríloques

7. Grups finals -ent i similars

estupend, estupenda, estupends, estupendes
furibund, furibunda, furibunds, furibundes
nefand, nefanda, nefands, nefandes
rotund, rotunda, rotunds, rotundes
tremend, tremenda, tremends, tremendes

cruent, cruenta, cruentos, cruentes
flatulent, flatulenta, flatulents, flatulentes
macilent, macilenta, macilents, macilentes
opulent, opulenta, opulents, opulentes
somniaient, somnolenta, somnolents, somnolentes
suculent, succulenta, succulents, succulentes
truculent, truculenta, truculents, truculents
virulent, virulenta, virulents, virulents

coent, coenta/coent, coents, coentes/coents
lluient, lluenta/lluient, lluents, lluentes/lluents
pudent, pudenta/pudent, pudents, pudentes/pudents

8. Diversos sense noció de gènere

afí, afins

acròbata, acròbates
agrícola, agrícoles
belga, belgues
canyauli, canyaulis
canyiola, canyiules
carrinya, carrinyes
entusiasta, entusiastes
garrepa, garrepes
gimnasta, gimnastes
hipòcrita, hipòcrites
idòlatra, idòlatres
manefa, manefles
nòmada, nòmades
panarra, panarres

pirata, pirates
poeta, poetes (vegeu també l'apartat 9 -essa)
profeta, profetes (vegeu també l'apartat 9 -essa)
sefardita, sefardites
troglodita, troglodites

alegre, alegres
cafre, cafres
exsangüe, exsangües
feble, febles
golafre, golafres
solemne, solemnes
tènue, tènues
trinxeraire, trinxeraires

equànim, equànims
exànim, exànims
pusillànim, pusillànims
unànim, unànims

cantaire, cantaires
colombaire, colombares
drapaire, drapaires
peraire, peraires
pidolaire, pidolaires
xarraire, xarraises

insigne, insignes
lladre, lladres

jove, jóvens/joves
verge, vérgens/verges

diffícil, difícils
formal, formals
gànguil, gànguils
general, generals (A) (vegeu també l'apartat 9)
legal, legals
qualsevol, qualssevol (vegeu també l'apartat 4)

aborigen, aborígens
gran, grans
roín, roíns (vegeu també *roí* en l'apartat 1)
marron/marró, marrons

etíop, etíops
miop, miops
particip, particips

autòmat, autòmats

amant, amants
bastant, bastants
constant, constants
elegant, elegants

gegant, gegants (A) (vegeu també l'apartat 9)
picant, picants

absent, absents
amatent, amatents
ardent, ardents
assistent, assistents (A i m. i f.) (vegeu també l'apartat 9)
brusent, brusents
bullent, bullents
creient, creients
decent, decents
dependent, dependents (A) (vegeu també l'apartat 9)
dorment, dorments
escaient, escaients
exigent, exigents
insolent, insolents
intelligent, intelligents
naixent, naixents
obedient, obedients
oferent, oferents
pendent, pendents
pestilent, pestilents
present, presents
prudent, prudents
resplendent, resplendents
roent, roents
tangent, tangents

9. Femenins derivats; masculins derivats

Pompeu, Pompeia

bacó, bacona, bacons, bacones
cosí, cosina, cosins, cosines
faraó, faraona, faraons, faraones
lleó, lleona, lleons, lleones

amo, ama, amos, ames (vegeu també l'apartat 10)
deixeble, deixeblla, deixebles, deixebles
nuvi, núvia, nuvis, núvies
nóvio, nóvia, nóvios, nóvies

director, directora, directors, directores (N i A)
general, generala, generals, generales (N) (vegeu també l'apartat 8)
pupil, pupiHa, pupils, pupil·les

serf, serva, serfs, serves

marqués, marquesa, marquesos, marqueses
gos, gossa, gossos, gosses

ànec, ànega, ànecs, ànegues
delegat, delegada, delegats, delegades

llop, lloba, llops, llobes

gat, gata, gats, gates

porc, porca, porcs, porques (vegeu també l'apartat 10)

assistent, assistenta, assistents, assistentes (vegeu també l'apartat 8)

dependent, dependenta, dependents, dependents (N) (vegeu també l'apartat 8)

estudiant, estudiant/estudianta, estudiants, estudiant/estudiantes

gegant, geganta, gegants, gegantes (vegeu també l'apartat 7)

-leg/-loga

anàleg, anàloga, anàlegs, anàlogues

biòleg, biòloga, biòlegs, biòlogues

cardiòleg, cardiòloga, cardiòlegs, cardiòlogues

entomòleg, entomòloga, entomòlegs, entomòlogues

ginecòleg, ginecòloga, ginecòlegs, ginecòloga

grafòleg, grafòloga, grafòlegs, grafòlogues

homòleg, homòloga, homòlegs, homòlogues

lexicòleg, lexicòloga, lexicòlegs, lexicòlogues

podòleg, podòloga, podòlegs, podòlogues

radiòleg, radiòloga, radiòlegs, radiòlogues

sacríleg, sacrílega, sacrílegs, sacrílegues

traumatòleg, traumatòloga, traumatòlegs, traumatòlogues

-essa

abat, abadessa, abats, abadesses

alcalde, alcaldessa, alcaldes, alcaldesses

baró, baronessa, barons, baronesses

comte, comtessa, comtes, comtesses

déu, deessa, déus, deesses

diable, diablesa, diables, diableses

duc, duquessa, ducs, duquesses

hoste, hostessa, hostes, hostesses

metge, metgessa, metges, metgesses

ogre, ogressa, ogres, ogresses

papa, papessa, papes, papesses

poeta, poetessa, poetes, poetesses (vegeu també l'apartat 8)

profeta, profetessa, profetes, profetesses (vegeu també l'apartat 8)

sacerdot, sacerdotessa, sacerdots, sacerdotesses

sastre, sastressa, sastres, sastresses

tigre, tigressa, tigres, tigresses

-ina

gall, gallina, galls, gallines

heroi, heroïna, herois, heroïnes

tsar, tsarina, tsars, tsarines

-riu

actor, actriu, actors, actrius (vegeu també l'apartat 4)

emperador, emperadriu, emperadors, emperadrius

motor, motriu, motors, motrius (vegeu també l'apartat 4)

-ot

abellot, abella, abellots, abelles

bruixot, bruixa, bruixot, bruixes

maduixot, maduixa, maduixots, maduixes

perdigot, perdiu, perdigots, perdius

rabosot, rabosa, rabosots, raboses

cabró, cabra, cabrons, cabres

relació de mida

caragol, caragola

culler, cullera

gaiato, gaiata

hort, horta

pla, plana

plat, plata

tap, tapa

10. Paraules diferents (o amb irregularitats)

amo, mestressa, amos, mestresses (vegeu també l'apartat 9)

ase, somera, àsens/ases, someres

boc, cabra, bocs, cabres

cavall, egua/euga, cavalls, egües/eugues

gendre, nora, gendres, nores

home, dona, hòmens/homes, dones

marit, muller, marits, mullers

mardà, ovella, mardans, ovelles

oncle, tia, oncles, ties

porc, truja, porcs, truges (vegeu també l'apartat 9)

príncep, princesa, prínceps, princeses

11. Invariables

dilluns

llapis

torcamans

temps

urbs

12. Pluralia tantum

alicates

diners

estisores (o estisora, estisores)

pantalons (o pantaló, pantalons)

postres

setrillers